

Със Закона за бюджета на ДОО за 2017 г. (обн. ДВ, бр. 98 от 09.12.2016 г.) Народното събрание прие следните промени в Кодекса на труда (КТ) и Кодекса за социалното осигуряване (КСО), които касаят правата на осиновяващите родители и влизат в сила от 01.06.2017 г.

Изменения в Кодекса на труда

чл. 163, ал. 9 КТ (нова): Когато осиновителката и осиновителят се намират в брак или живеят в едно домакинство, осиновителят има право на 15-дневен отпуск при осиновяване на дете до 5-годишна възраст при условията на пълно осиновяване от деня на предаване на детето за осиновяване.

чл. 163, ал. 10 КТ (предишна ал. 8, допълнена): Със съгласието на майката (осиновителката) след навършване на 6-месечна възраст на детето бащата (осиновителят) може да ползва вместо нея отпуск за остатъка до 410 дни. Когато бащата е неизвестен, отпускът може да се ползва от един от родителите на майката. Когато бащата (осиновителят) е починал, отпускът може да се ползва от един от родителите на майката (осиновителката) или на бащата (осиновителя).

С допълненото изр. 3-то на чл. 163, ал. 10 от КТ се регламентира нова хипотеза, при която след навършване на 6-месечна възраст на детето отпускът поради бременност, раждане и осиновяване може да се ползва от един от родителите на майката или на бащата. Тази възможност може да се използва, когато бащата на детето е починал, и майката даде своето съгласие (т.н. „прехвърляне“ на отпуска). Досега такава възможност за „прехвърляне“ на отпуска не съществуваше.

чл. 163, ал. 11 КТ (нова): Със съгласието на работничка или служителка, която сама е осиновила дете, след навършване на 6-месечна възраст на детето един от нейните родители може да ползва вместо нея отпуск за остатъка до 410 дни.

Това е нова разпоредба, която дава възможност на работничка или служителка, която сама е осиновила дете след навършване на 6-месечна възраст на осиновеното дете да даде своето съгласие отпускът да се ползва от един от нейните родители. Досега такава възможност за „прехвърляне“ на отпуска не съществуваше.

чл. 167, ал. 1 КТ (допълнена): Когато майката (осиновителката) на дете до 2-годишна възраст или осиновителката на дете от 2- до 5-годишна възраст почине или заболее тежко, поради което не може да се грижи за детето, съответната част от отпуските за раждане, при осиновяване и за отглеждане на малко дете се ползват от бащата (осиновителя). С негово съгласие тези отпускни могат да се ползват от един от неговите родители или от един от родителите на починалата или заболялата тежко майка (осиновителка) на детето, когато работи по трудово правоотношение.

С допълнението в разпоредбата се дава право на бащата да ползва съответната част от отпуска на майката на осиновено дете от 2- до 5-годишна възраст, когато тя заболее тежко или почине. Съответно със съгласието на бащата на осиновено дете от 2- до 5-годишна възраст, съответната част от отпуска може да се ползва от един от неговите

родители или от един от родителите на починалата или заболяла тежко майка. Такава възможност, при осиновяване на дете от 2- до 5-годишна възраст, досега не съществуваше. Разпоредбата преди допълнението ѝ регламентираше правото на ползване на отпуск при смърт или тежко заболяване на майката, но само на дете до 2-годишна възраст.

чл. 167, ал. 4 КТ (нова): Когато работничка или служителка, която сама е осиновила дете до 5-годишна възраст, почине или заболее тежко, поради което не може да се грижи за детето, съответната част от отпуските за раждане, при осиновяване и за отглеждане на малко дете се ползва от един от нейните родители, когато работи по трудово правоотношение.

Това е нова разпоредба, която урежда правото на отпуск на родителите на работничка или служителка, когато тя сама е осиновила дете до 5-годишна възраст и е заболяла тежко или е починала. Досега такава възможност не съществуваше.

При ползване на посочените по-горе отпуски по чл. 163, ал. 9, ал. 10 и ал. 11 и чл. 167, ал. 1 и ал. 4, лицата имат съответно и право на парично обезщетение от държавното обществено осигуряване, при условията и в размерите, определени в Кодекса за социално осигуряване (със Закона за бюджета на ДОО за 2017 г. са направени съответните промени в КСО).

Промени в Кодекса за социалното осигуряване

Чл. 50а. (Нов – ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 1.06.2017 г.) (1) Майката (осиновителката), която е осигурена за общо заболяване и майчинство и е имала право на обезщетение по чл. 48а, получава парично обезщетение в размер 50 на сто от обезщетението по чл. 49, когато:

1. след изтичането на периодите след раждането, които се разрешават с актове на здравните органи, не ползва отпуск за бременност и раждане или лицето, което ползва такъв отпуск, прекъсне неговото ползване;

2. след изтичането на периодите след раждането, които се разрешават с актове на здравните органи, самоосигуряващото се лице започне да упражнява трудова дейност, за която се осигурява за общо заболяване и майчинство.

(2) Когато майката (осиновителката) е починала, лишена е от родителски права или упражняването на родителските права върху детето е предоставено на бащата (осиновителя), това обезщетение се изплаща на бащата (осиновителя), а когато той е починал – на настойника. Обезщетението се изплаща, когато лицето, поело отглеждането на детето, е осигурено за общо заболяване и майчинство.

(3) Обезщетението по ал. 1 и 2 не се изплаща при смърт на детето, когато детето е дадено за осиновяване, настанено е по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за закрила на детето или в детско заведение на пълна държавна издръжка, както и при отглеждането му от лице, включено в програми за подкрепа на майчинството.

Считано от 1 юни 2017 г. се създава възможност за майките, които имат право да ползват отпуск при бременност и раждане до навършване на едногодишна възраст на детето, но не го използват, а се върнат на работа, да получат обезщетение от ДОО в размер 50 на сто от полагащото се обезщетение при бременност и раждане. Тази възможност се предоставя и на бащите или настойниците, когато майката е починала, лишена е от родителски права или упражняването на родителските права върху детето е предоставено на бащата, а ако той е починал - на настойника. Досега такова възможност не съществуваше. Правата са идентични при раждане и осиновяване на дете.

Източник Министерство на труда и социалната политика